

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel, ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljö kvalitetsmål är Giftfri miljö.

Mars 2016

Begränsningar i Reach – EU-regler för vissa kemikalier

En del användningar av kemikalier innebär oacceptabla risker för människa eller miljö. För sådana användningar kan EU besluta om förbud eller andra restriktioner, så kallade begränsningar. Begränsningarna finns i bilaga XVII till Reach-förordningen och reglerna gäller i hela EU.

Du som tillverkar, importerar, använder eller släpper ut kemiska produkter eller varor på marknaden ansvarar för att kontrollera om dina produkter eller din användning omfattas av någon begränsning.

Vilka ämnen och användningar kan begränsas?

För att ett ämne ska kunna begränsas måste det som huvudregel finnas en oacceptabel risk för hälsa eller miljö i samband med en viss användning av ämnet. Det räcker inte med att risken finns i bara ett EU-land, utan det måste vara fråga om en risk som behöver hanteras generellt i EU.

Även om ett ämne är klassificerat som farligt kan det ändå vara möjligt att hantera och använda ämnet på ett säkert sätt. För sådana användningar finns det inget skäl till begränsning. Det betyder att ett begränsat ämne inte behöver vara totalförbjudet och att det alltså är tillåtet för de användningar som inte omfattas av begränsningen.

Exempel på ämnen som är begränsade i Reach

- Vissa azofärgämnen i exempelvis kläder, sängkläder, handdukar och skor.
- Toluén i lim och sprayfärger som säljs till allmänheten.
- Ämnen som är cancerframkallande, som skadar arvsmassan eller som skadar fortplantningsförmågan, i kemiska produkter som säljs till allmänheten.

En förteckning över alla gällande begränsningar finns i bilaga XVII till Reach-förordningen och på europeiska

Foto: MostPhotos/Ivonne Wierink

Textil, gummi och plast kan innehålla ämnen som är begränsade.

chemikaliemyndigheten Echas webbplats
<https://www.echa.europa.eu/sv/substances-restricted-under-reach>

Förslag till nya begränsningar

En medlemsstat i EU kan föreslå en ny begränsning för ett ämne eller en användning om landet anser att risken behöver hanteras gemensamt inom EU. Även Echa kan föreslå nya begränsningar.

Den som föreslår en ny begränsning måste som huvudregel bland annat kunna visa

- vilka risker som finns med ämnets användning
- vilka alternativ som kan användas istället
- vilka samhällsekonomiska effekter en begränsning skulle få
- om det finns andra sätt att hantera risken
- att den riskminskning som begränsningen innebär är proportionerlig i förhållande till företagens kostnader att anpassa sig till begränsningen.

Här finns reglerna

Gällande begränsningar finns i bilaga XVII i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach). Allmänna bestämmelser och förfarande för nya begränsningar finns i artikel 67 – 73.

Tänk på att det finns fler regler med förbud eller andra restriktioner i andra lagstiftningar. Det finns speciella regler för till exempel leksaker, elektronik, tvätt- och rengöringsmedel, biocidprodukter och biocidbehandlade varor. Läs mer på <http://www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler>.

Företagen kan lämna synpunkter

Alla förslag till nya begränsningar läggs ut på Echas webbplats. Vem som helst får lämna synpunkter på förslaget, till exempel företag och branschorganisationer men även myndigheter och enskilda medborgare. Du kan till exempel lämna synpunkter om du känner till användningar som är beroende av det ämne som föreslås bli begränsat, eller om du har kunskap om alternativa ämnen och tekniker som går att använda istället.

Beslut om nya begränsningar

Echa lämnar, i samarbete med sakkunniga från medlemsstaterna, vetenskapliga yttranden om den föreslagna begränsningen. Yttrandena hjälper Europeiska

kommissionen och medlemsstaterna att besluta om det ska införas en ny begränsning i bilaga XVII till Reach-förordningen.

Nya begränsningar brukar ha en övergångsperiod innan de börjar gälla så att företagen ska hinna anpassa sig till de nya reglerna.

Vad händer om ett företag bryter mot en begränsning?

Om det framkommer att ett företag brutit mot en begränsning måste företaget åtgärda bristerna. Företaget kan få försäljningsförbud och bli tvunget att återkalla produkter från sina kunder. Överträdelse kan leda till polisanmälan om miljöbrott. Straffbestämmelserna finns i 29 kap. 3§ p 9 i miljöbalken.

Undantag från begränsningsreglerna i Reach

Begränsningsreglerna i bilaga XVII till Reach-förordningen gäller inte

- ämnen för vetenskaplig forskning och utveckling (om undantaget även gäller för produkt- och processinriktad forskning och utveckling ska det anges särskilt i bilaga XVII samt vilken maximal mängd som undantaget gäller för)
- användningen av ämnen i kosmetiska produkter i fråga om hälsorisker, eftersom detta regleras i särskild EU-lagstiftning som rör kosmetiska produkter (däremot kan användningen av ämnen i kosmetiska produkter i fråga om miljörisker begränsas genom Reach-förordningen, bilaga XVII)
- isolerade intermediärer som används på plats.

Definitioner av några vanliga begrepp i Reach-förordningen

Släppa ut på marknaden: Leverera eller tillhandahålla en vara eller ett ämne till tredje part, mot betalning eller kostnadsfritt. Import innebär att släppa ut på marknaden.

Ämne: Kemiskt grundämne och föreningar av ämnet i naturlig eller tillverkad form och nödvändiga tillsatser samt föroreningar från tillverkningsprocessen men utan eventuella lösningsmedel som kan avskiljas, till exempel aceton.

Blandning: Blandning eller lösning som består av två eller fler ämnen.

Vara: Ett föremål som under produktion får en särskild form, yta eller design, som i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion. Exempel på en vara är en stol.

Intermediär: Ett ämne som tillverkas för och förbrukas eller används vid kemisk bearbetning för att omvandlas till ett annat ämne.